

3. Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pravo.by/>. – Дата доступа: 18.03.2016.

4. Шардин, В.И. Методы организационного обеспечения стабилизации и развития инвестиционно-строительного комплекса России : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05 / В.И. Шардин; С.-Петербург. ун-т экономики и финансов – СПб., 2007. – 21 л.

УДК 657

Ямборко Г.А.

к.е.н, доцент

професор кафедри обліку в бюджетних і

кредитних установах та економічного аналізу

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

м. Київ, Україна

РОЗВИТОК, ТАКСОНОМІЯ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ

Процес глобалізації світової економіки та входження України до Європейського Союзу сприяють розвитку інвестиційного клімату держави, регулятивних інститутів у бюджетній, банківській, фінансовій сферах, корпоративного управління та конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на європейському ринку. Вихід вітчизняних підприємств на міжнародні ринки капіталу вимагає розвитку фінансової звітності шляхом запровадження МСФЗ та узгодженості законодавства України із Директивами ЄС, які визначають загальні вимоги щодо змісту та порядку подання фінансових звітів. Нагадаємо, що Європейський Парламент ще у 2008 році, ухваливши резолюцію зазначив про обтяжливість вимог до бухгалтерського обліку для малих, середніх та мікропідприємств та започаткував зміни щодо регламентації та розвитку фінансової звітності підприємств країн Європейського Союзу. Сучасний розвиток фінансової звітності суб'єктів господарювання країн ЄС здійснюється у відповідності Директиви № 2013/34/ЄС Європейського парламенту та Ради ЄС від 26 червня 2013 року «Про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти певних типів компаній», що вносить зміни або скасовує ряд попередніх Директив. У прийнятій Директиві ЄС пояснюється, що для захисту акціонерів, учасників та третіх сторін вкрай важливо узгодити національні норми держав – учасниць ЄС, щодо подання та змісту щорічної фінансової звітності та звітів про управління деяких типів підприємств з обмеженою відповідальністю, а також бази оцінки, що використовуються у цих звітах, та порядок їх оприлюднення. Зазначимо, що на відміну від постанови чи

рішення, інструментів прямої дії, директива запроваджується через національне законодавство та зобов'язує державу - члена у певний термін вжити заходів, спрямованих на досягнення визначених у ній цілей. Важливість узгодження порядку розкриття інформації у фінансовій звітності у законодавстві різних країн пояснюється тим, що підприємства можуть здійснювати діяльність у декількох державах – членах, а такі підприємства надають третім сторонам гарантії лише в сумі, що не перевищує суми чистих активів [1, с.1]. Варто зазначити, що Директива ґрунтується на принципі «спочатку подумай про мале», який сприяє послабленню адміністративного тягаря для малих підприємств та дозволяє вимагати обмеженого розкриття інформації у додаткових до обов'язкових приміток. Насамперед розкриття додаткової обмеженої інформації стосується випадків, коли на державному рівні використовується єдина система подання звітності, а ці відомості вкрай необхідні для адміністрування і нарахування податків. Водночас вимоги окремих країн до розкриття інформації у фінансовій звітності середніх та великих підприємств можуть перевищувати мінімальні, які передбачені в Директиві. Імплементацию законодавства України і ЄС щодо оновлення інструментарію формування і подання фінансової звітності суб'єктів господарювання, засвідчує прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (щодо удосконалення деяких положень), який набрав чинності з 1 січня 2018 року, окрім окремих положень щодо оприлюднення річної фінансової звітності, які набувають чинності з 01.01. 2019 року [2]. Зміни у законодавстві України щодо порядку звітування і складу фінансової звітності суб'єктів господарювання, з виокремленням вимог до малого і особливо мікро підприємництва, підпорядковані рекомендаціям Стратегії «Європа 2020», яка спрямована на скорочення адміністративних процедур та покращення умов для здійснення підприємницької діяльності та на сприяння інтернаціоналізації суб'єктів малого підприємництва. У відповідності до загального підходу щодо регулювання підприємницької діяльності, з врахуванням рекомендацій Директиви, Законом України встановлено нові критерії класифікації підприємств на групи. Визнання мікропідприємства, малих, середніх і великих підприємств та межі розмежування між ними встановлено за показниками фінансової звітності, зокрема: балансової вартості активів, чистого доходу від реалізації продукції та середньої кількості працівників протягом фінансового року. Вважається, що встановлені критерії забезпечують отримання об'єктивної інформації про розмір підприємства при умові дотримання щонайменше двох із них. У відповідності вимогам оновленого законодавства України та Директив ЄС щодо бухгалтерського обліку, суб'єкти господарювання зобов'язані надавати фінансову звітність з врахуванням класифікації на групи.

Вплив сучасних процесів розвитку держави на формування фінансової звітності під впливом запитів інформаційного суспільства набуває зростаючого

значення. Законом [2] вводиться нова категорія – це підприємства, що становлять суспільний інтерес, до яких відносяться великі підприємства та підприємства емітенти, цінні папери яких допущені до біржових торгів, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім мікро та малих підприємств). Встановлена Законом класифікація підприємств на групи зумовлює варіативність змісту, структури і форм фінансової звітності, а для окремих груп змінює відповідно і вимоги щодо організації бухгалтерського обліку. Зокрема, фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) подаватимуть: підприємства, що становлять суспільний інтерес в т.ч. всі великі підприємства, публічні акціонерні товариства, підприємства, що здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення, підприємства, що здійснюють діяльність у сфері надання фінансових послуг. Водночас підприємства, які класифікуються, як великі та середні підприємства разом із фінансовою звітністю (включаючи консолідовану) зобов'язані подавати «Звіт про управління». Як зазначено в статті 19 Директиви ЄС «Звіт про управління» містить достовірний огляд розвитку, діяльності та стану підприємства, а також опис основних ризиків і невизначеностей. Огляд має бути збалансованим і комплексним аналізом розвитку, діяльності та стану підприємства, відповідно до розміру і складності бізнесу та подаватися в обсязі, необхідному для розуміння розвитку, діяльності та стану підприємства, включає як фінансові, так і там, де це необхідно, не фінансові основні показники щодо певного виду діяльності, зокрема інформацію екологічного та соціального характеру [1, с.3]. Таким чином, звіт про управління містить фінансову та не фінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності.

Оновлену форму звітності «Звіт про платежі на користь держави», який містить деталізовану інформацію про податки, збори та інші платежі підприємств, належні до сплати на користь держави зобов'язані подавати підприємства, що здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення, або заготівлю деревини і при цьому становлять суспільний інтерес.

Принагідно зазначимо, що удосконалено порядок подання та оприлюднення фінансової звітності (у тому числі для підприємств, які застосовують МСФЗ) в єдиному електронному форматі зобов'язавши підприємства надавати копії фінансової звітності за запитом юридичних і фізичних осіб. Державам-членам ЄС рекомендується розвивати системи електронного оприлюднення інформації, що дозволяють підприємствам подавати облікові дані, у тому числі обов'язкову фінансову звітність, лише один раз і у формі, яка надає користувачам можливість простого доступу і зручного користування даними. Проте такі системи не повинні бути обтяжливими для малих і середніх підприємств. У відповідності вимогам законодавства України

фінансова звітність за МСФЗ має подаватися в електронному вигляді на підставі таксономії фінансової звітності за єдиною формою, затвердженою Міністерством фінансів. Так, відповідно до Закону [2] підприємства, що становлять суспільний інтерес, повинні складати та подавати фінансову звітність органам державної влади за міжнародними стандартами в єдиному електронному форматі вже з 2019 року. Таксономія фінансової звітності сприятиме коректній підготовці фінансової звітності, а регуляторам процесу обробки і аналізу інформації з врахуванням переваг системи, яка базується на стандарті XBRL, зокрема швидкість і автоматичність формування звіту, можливість аналізу показників звітності у відповідності запитам користувачів.

Таким чином, інтеграція України до Європейського Союзу потребує імплементація європейського і вітчизняного законодавства щодо розвитку фінансової звітності суб'єктів господарювання України. В умовах формування єдиного інформаційного простору важливим є формування і подання фінансової звітності різних груп підприємств з врахуванням запитів користувачів та удосконалення процесу її подання.

Список використаних інформаційних джерел

1. Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу від 26 червня 2013 року «Про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти певних типів компаній, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради та скасовує Директиву Ради 78/660/ЄЕС і 83/349/ЄЕС
Режим доступу: <https://minjust.gov.ua>

2. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" щодо удосконалення деяких положень» [Електроний ресурс]: Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/2164-19

3. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004р. [Електроний ресурс]: .Верховна рада України - Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/1629-15

4. Директива 2014/95 / ЄС Європейського парламенту та Ради від 22.10.2014 року, що вносить поправки до Директиви 2013/34/ЄС « Щодо розкриття нефінансової та різноманітної інформації деякими великими підприємствами і групами»
Режим доступу: ifrs.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZZ00125